

Uredništvo i uprava ZAGREB, MASARYKOVA 23a Telefon 67-89 Uredništvo in uprava za Slovenijo in slovenski del Julijske Krajine LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

STRA

Dok je cijeli svijet uzburdan njemačkom akcijom protiv Čehoslovačke radi Sudeckih Nijemaca, koji imaju više prava nego sve ostale manjine u Evropi zajedno, službena Njemačka se javno odriče Južnog Tirola i proglašuje nezavisnost za 250.000 Nijemaca u tom kraju.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSkih EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

MALE VIJESTI

— Laburistički »Daily Herald« otvoreno piše da je Mussolini već počeo gubiti strpljenje i da je razočaran zbog držanja Engleske, koja pokazuje malo volje da britansko-talijanski sporazum što prije stupi na snagu. Ovaj list konstatira da danas situacija nije ni manje drugačija nego što je bila u doba ostavke Edena.

* — Ministarstvo korporacija uputilo je jednu okružnicu svim pokrajinskim korporativnim vijećima, kao i ministarstvu poljoprivrede i organizacijama poljoprivrednika, kojom poziva ove institucije da pripaze na cijene kukuruza, kako bi se odmah u začetku suzila svaka spekulacija sa ovom važnom životnom namirnicom. U okružnici se spominje da cijena kukuruza ne smije da pređe maksimalnu granicu od 90 lira po sto kilograma.

Ob prilici drug. obilježnice španske vojne je poslao Franco Mussoliniju ta je telegram: Ob drugi obilježnici nacionalne revolucije najveće poštovanje imata španski narod in njegov vođa do imperijalne Italije in njenega duceja, ki sta tako globoko dokazala ljubezen in razumevanje do Španije. Budite uverjeni, da je kri preta skupno od stavnih dobrovoljcev in naše mladine napravila nerazdružno vez ljubezni in zaupanja med obema narodoma.

* Bolniška ladja »Gradisca« je priplojala v Napoli 253 ranjenih italijanskih legionarjev.

* Veliko važnost polagajo industrijski krogi na ležišča železne rude ob Icajski obali. Te dni je obiskal Mussolini podjetje Cognac, ki je pričelo s pripravami za iskoriščanje rude. Rude je okoli milijon ton, a je precej revna na železu in sicer najboljša ima do 25 odstotkov železa. Ima pa to prednost, da se nahaja na obali v obliki morskoga peška.

* — U španjolskim teritorijalnim vodama jučer su opet bombardovana dva britanska broda, pri čemu su poginula tri britanska mornara.

Abbazija i Karso

Već nekoliko puta smo upozorili na ovom mjestu na pisanje imena mjesta Julijske Krajine u našoj štampi. Čak smo bili donijeli faksimile turističkog prospekta talijanskog Ministarstva propagande u kojem se imena mjesta u Julijskoj Krajini nazivaju hrvatski, odnosno slovenski u prospektima za Jugoslaviju. Ali sve to naše upozoravanje na tu našu narodnu pravdu koju vrši naša štampa, nije imalo uspjeha, barem ne kod izvrsne štampe koju se zalaže za što ječe prijateljstvo s Italijom. Mi se ne bi ni sada osvrnuli na to pisanje, jer su nam po svaki razni mentaliteti i razne ideologije nekih naših novinara, da nismo upozoreni od naših čitatelja na neke slučajne. Tako nam jedan preplatinik iz Susalca šalje odrezak iz »Primorskih novina«. Taj čitač (ne reklamati) ima ovakav naslov:

— Operetni festival u Abbaziji — a počinje:

Abbazia, 15 VII. — Četvrti operetni festival održat će se, kako je već javljeno, od 3 do 15 augusta u kazalištu pod vedrim nebom na Lidu Abbaziji.

Da taj list ne izlazi u Susaku, još bi se moglo i preći preko toga smatrajući da uređnik toga lista nije svršio ni četiri razreda pučke škole, pa da nije učio da se Opafjuz natiče i tu. Ali kada list izlazi u Susaku, gdje svako čitaje govori: »San bil u' Opafjuz, je pot u Opafjuz, tada ni eventualno neznaju uređnika ne može opravdati takovo pisanje.

A ako gospodin uređnik »Primorskih novina« misli da mora tako pisati radi prijateljstva, tada neka pogleda svoju posebitrnu, riječku »Vedetta d' Italia«, pa će tamo naći uvjijek: Spalato, Sebenico, Rapana itd. Mi bi htjeli vidjeti šta bi se dogodilo od p. Arnalda Virole, direktora »Vedette« kada bi u svojem listu pisao »Split, Dubrovnik, Šibenik itd.

Čini nam se da g. Toni Bagnolo, glavni uređnik »Primorskih novina«, nije još na to pomislio, o ako ga ovo potalene na razmišljanje, uvjereni smo da će se zastidjeti.

Drugi štutaji: beogradsko »Vreme« piše na pr. Karso mjesto Kras. Ako pisać tog članka, u »Vremenu« doznaj jednog dana da se u trećem razredu osnovne škole u Jugoslaviji uču o lorku, Krasu i Krasu, vjerujemo da će se t. on zastidjeti radi svoje — ignorancije.

Jer tada će vidjeti da svaki korca s Curbure koji je išao u traci razred osnovne škole znađe bolje geografiju od njegovog

Njemačke manjine u Evropi

Uporedba između stanja Nijemaca u ČSF i stanja u drugim državama

Henlein s velikim naporom trubi o ugnjetavanju Nijemaca u Čehoslovačkoj. Da vidimo dakele što imaju Nijemci u Čehoslovačkoj a što u drugim državama. Opatiz ćemo da toliko prava, kulturne i ekonomske slobode kao u Čehoslovačkoj (i Švicarskoj) ne uživaju Nijemci nigdje na svijetu.

U Čehoslovačkoj može svaki građanin njemačke narodnosti, isto kao Čeh ili Slovák, ispovijedati svoje političko svjedočenje, narodu, ustavu i demokraciji. U kulturnom pogledu imaju Nijemci u CSR potpunu slobodu, država im pruža sva sredstva za kulturni razvoj. Ni u ekonomskom pogledu nisu zapostavljeni.

Izvan granica Njemačke živi u drugim državama:

u Čehoslovačkoj	3.231.688 Nijemaca
u Poljskoj cca	1.000.000
u Jugoslaviji cca	500.000
u Mađarskoj cca	470.000
u Italiji cca	250.000

Osim toga žive Nijemci u Rumunjskoj, Francuskoj, Danskoj, Holandiji, Litvi, u Njemačkoj manjina u Čehoslovačkoj je najveća, dok se četvrtinajunske njemačke manjine u Italiji odriču njemački službeni krugovi. Da vidimo, kako žive Nijemci u raznim državama, koja prava imaju i koje uslove razvoja.

* Njemačke manjine u Italiji i Mađarskoj (skoro jedan milijun) nemaju ni jednog zastupnika u parlamentu, u beogradskoj skupštini imaju 2 poslanika, u Poljskoj 2 senatora, dok u Čehoslovačkoj imaju 70 poslanika i 36 senatora. Osim toga ima njemačka manjina u Čehoslovačkoj odgo-

varajući broj zastupnika u zemaljskim saborima i općinskim odborima.

Četvrt milijuna Nijemaca u Italiji nema ni jedne škole, u Mađarskoj pol milijuna Nijemaca ima 46 škola, u Jugoslaviji pol milijuna Nijemaca ima 162 škole u Poljskoj jedan milijun Nijemaca ima 514 škole, dok u Čehoslovačkoj imaju Nijemci dvije tehnike, konzervatorij, pored niza stručnih škola. Na jednu njemačku školu u Čehoslovačkoj dolazi 106 djece, dok na jednu češku, 115 djece.

U Italiji izlazi 7 njemačkih novina (ali ih izdavaju Talijani u talijanskom fašističkom duhu) u Mađarskoj 11, u Jugoslaviji 18, u Poljskoj 71, u Čehoslovačkoj 249 raznih njemačkih novina.

U Poljskoj postoje dva stalna njemačka kazališta, u Čehoslovačkoj 17, dok u Italiji, Jugoslaviji i Mađarskoj nema ni jednog. Treba naglasiti, da sva njemačka kazališta u Čehoslovačkoj dobivaju bogate subvencije. U Italiji njemačke knjige uopće ne izlaze, u Jugoslaviji 3 godišnje, u Poljskoj 167, u Mađarskoj 54, u Čehoslovačkoj 1.819.

Ni u jednoj drugoj državi nema njemačke emisije za njemačku manjinu. U Čehoslovačkoj je izgrađena za njemačku

manjinu moderna emisiona radiostanica u Melniku, bez obzira, da sve ostale čehoslovačke radiostanice imaju redovitu njemačku emisiju.

Kulturne organizacije njemačkih manjina ovako su raspoređene: u Italiji ni jedna, u Mađarskoj 1, u Jugoslaviji 45, iz Poljske nema podataka, a u Čehoslovačkoj ima 2237 državnih, osim znatnog broja, privatnih kulturnih njemačkih organizacija.

Bit će poučno ako sravnimo neke brojke izravno sa Njemačkom. Tako na pr. u Njemačkoj dolazi na 1 školu 150 dijaka, u Saskoj, koja graniči sa CSR dapače 272 dijaka. U Čehoslovačkoj na 1 njemačku školu otpada 102 dijaka. U općinama u Njemačkoj na 1 stanovnika dolaze prosječno 2 knjige, u Čehoslovačkoj na 1 njemačkog stanovnika 6 njemačkih knjiga.

Ovakvo izgleda stvarnost, ovako izgleda ugnjetavanje njemačke manjine u Čehoslovačkoj.

Konačno još jedna zanimiva stvar: prije rata, za mađarske vlade, Nijemci nisu imali na teritoriji današnje Slovačke ni jedne škole. Danas imaju ne samo cijeli niz pučkih, već i srednjih škola. Čehoslovačka ih je očuvala od propasti. Ovo je najbolji dokaz kako Čehoslovačka postupa sa »manjinama«. Iz ovoga je svega očigledno, da se ne radi o rekoj pravdičnosti za Henleina, već o nečemu posvema drugome. Sav ostali svijet štiti danas na strani Čehoslovačke jer je osvjedočen, da Nijemci u okviru Čehoslovačke republike imaju potpunu garanciju slobodnog razvitka.

Prometne prilike tršćanske luke

Zagrebački »Jugoslavenski Lloyd« od 20 o. mj. donosi pod gorjnim naslovom ovaj članak o Trstu.

Zabilježili smo pred koji dan londonske informacije o pregovorima između Jugoslavije i Italije, u kojima dolazi do pretresa i pitanje budućnosti tršćanske luke. Da se još bolje vidi, kako la luka u novije vrijeme zapada u sve veće poteškoće, donosimo ovdje niz činjenica i podataka, koji će nesumnjivo mnogo zanimati našu javnost, naročito u vezi sa spomenutim pregovorima.

Početkom juna o. g. prilikom trgovinskih pregovora između Njemačke i Italije postignut je sporazum, koji se odnosi na konkurenciju između sjeverno njemačkih i talijansko-jadranskih luka. Prema tome sporazumu bile su koncepcije maže ukinute ranije pogodnosti izvan željezničke tarife, koje su važile kod uvoza pamuka, kave, kaučuka, čaja i droga u Austriju. Objie su se vlade dogovorile, da u buduće ne će izdati nikakvih odredaba, da bi neposredno ili posredno uticale na sporazum stanje glede željezničkih tarifa i da ne će u tom pogledu poslužiti se nikakvim konkurencijskim metodama ili naredbama. Njemačka pak ne će ništa poduzeti da bi promet koji je do sad išao preko Trsta, umjesto usmjerila na sjeverno-njemačke luke. U tom je sporazumu odlučeno, da će u buduće tarife od austrijskih željezničkih stanica do Trsta biti za 10 posto niže od tarifa do njemačkih pomorskih luka (ranije su bile tarife do njemačkih luka za 12 do 15 posto više).

Sve da se po tome sporazumu Austrija i bude u buduću služila u uvodnoj i izvoznoj trgovini tršćanskom lukom, i čak će Trst od sada dalje izgubiti dosta od prometa s Austrijom, a naročito s toga, što je Austrija nakon priključenja Njemačkoj dobila za svoj izvoz veliko njemačko tržište, te će se uopće nije izvoz u inostranstvo smanjiti (navlastito izvoz drva i željezne rude). U prometu tršćanske luke bila je do sad Austrija na prvome mjestu. Posljednji tačni podaci ukupnog prometa raspoloživi su samo za 1934 god. U toj je godini iznosio ukupni promet Trsta sa željeznice na ladje i obratno 1.6 milijuna tona, a od tog prometa otpadalo je na Austriju 446.600 tona, na Čehoslovačku 299.000 tona i na Mađarsku 146.000 tona. Za prošlu godinu poznate su samo dvije brojke: promet s Austrijom iznosio je 762.000 tona, a Čehoslovačkom 436.000 tona.

O značenju i budućnosti tršćanske luke donijela je nedavno »Frankfurter Zeitung« zanimljive informacije, iz kojih prenosimo sljedeće: Političke promjene u Podunavlju su zaista bitno izmijenile životne uslove Trsta, koji ima svoje zalodje

pretežno izvan talijanskih granica. Čisto geografski gledano, izravni Sušak i Split, konkurencijske luke, Trsta leže na Crnom moru, na sjevernom i istočnom moru poriječju se još jedannput toliko udaljene, koliko Trst od sredine Podunavlja. S prometno-tehničkog gledišta ta se udaljenost smanjuje osjetno na štetu Trsta, jer su spomenute konkurencijske luke vezane plovnom rijekama. Konkurencija tih vodenih cesta postat će osjetljivija, kad bude izgrađen veliki kanal između Rajne, Majne i Dunava. Trst je vezan samo za željeznicu kao dovozna cestu. Zbog većih željezničkih prevoznih tarifa opseg se njegovog zalodja prilično steže. Talijanska je vlada stoga uvedenjem nižih jadranskih tarifa pokušala da odstrani sve te teškoće.

Trst je za pretežni dio svog robnog prometa (oko 70 posto) vezan za inostranstvo i radi toga izložen međunarodnoj konkurenciji. Radi toga je talijanska vlada kroz posljednja dva decenija u Trstu mnogo investirala da mu poboljša uslove za lučki promet. Te investicije iznose oko 200 milijuna kra samo za modernizaciju luke. Od 1922 god. pbrvršena se je tršćanske luke povećala od 881.000 na 1.100.000 kv. m., dužina pristaništa povećala se je od 175.000 na 300.000 kv. m. dužina izgrađene obale za ukrucavanje i iskrcavanje od 14 na 48 km., a broj lučkih zgrada od 145 na 200. Raspoloživi prostor u skladištna povećano se je za 50 posto, a isto tako i dužina lučkih željezničkih kolosijeka. Novo su bile postavljene dizalice s nosivnošću od 120 tona i žitni silosi za 23.000 tona. Opseg hladnjača se je u usporedbi s 1914 god. povećao dvadeseterostruko.

U prošloj se je godini promet tršćanske luke dosta povećao, te se je skoro približio predratnom prometu, kako nam to iskazuje sljedeća zanimljiva preglednica o kretanju robnog prometa — izvoz i uvoz: 2.200.000 tona 2.700.000 tona 3.450.000 tona 2.468.000 tona 2.551.000 tona 2.245.000 tona 3.154.000 tona 1913 1934 1935 1936

Robni promet tršćanske luke zaostao je lani u uporedbi s 1913 god. samo za 8,5 posto, godinu ranije bio je vanredno slab zbog smanjenja talijanske vanjske trgovine u doba »abesinskog rata«. Lani je prišlo u tršćansku luku 20.021 ladja sa 5.877.000 bruto reg. tona. Iskrcano je bilo 2.118.000 tona robe prema 1.453.000 tona 1.859.000 tona u predjašnje dvije godine. Ukrcano je pak bilo 1.041.000 tona prema 792.000 tona u predjašnje dvije godine. Količina ukrcane robe je posljednjih godina stalno rasla, pa i 1936 god. u

APEL ČITATELJEM!

Prvo polletje je za nami, tada će vedno je mnogo naročnika, ki niso plaćali naročnine za prvo polletje. Naš list se ne nahaja v najboljših prilikah in če se naročniki ne izvršujejo svoje dolžnosti napram listu, preji resna opasnost za njegov obstoj. Zaradi tega prosimo naročnike, da bi poslali vsaj del naročnine, ker tudi mi moramo izvrševati svoje obveznosti napram tiskarni.

TRETI REICH NAPUSTA JUŽNI TIROL

Talijanski listovi zabilježili su informaciju jednog švicarskog lista prema kojoj je Njemačka obavustila svaku propagandu u Južnom Tirolu tako da organizacija za zaštitu Nijemaca u inozemstvu nema više nikakove veze sa njemačkim manjinama u Italiji.

»Südtiroler Heimat« ustavljen

»Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Berlina: Poslednja ostanki neniškega zanimanja in dela za Južno Tirolsko so sedaj odstranjeni. Tako je ukinjeno nadaljnje izhajanje posebnega lista za prijatelje Južne Tirolske, ki je izhajal doslej pod imenom »Südtiroler Heimat«. List je bil najprej v Innsbrucku, od koder se je preselil v Vaduz, kasneje v Gdansk in končno v Neustadt. Ustavljeno je tudi nadaljnje delovanje organizacije »Arbeitsstelle für Südtirol«. Znano je, da je moralo Osrednje društvo za Nemce v tujini že prej prekiniti vse svoje stike z Južno Tirolsko.

vrijeme sankcija, što je pripisati rastućem prometu Austrije u tim godinama.

Da bi se opadanje tršćanskog prometa u uporedbi s predratnim dobom na drugim područjima izravnilo, talijanska je vlada priznala znatne carinsko-političke i poreske pogodnosti za nova industrijska poduzeća u zoni slobodne luke. U vezi s tim pogodnostima bila je baš u Trstu ustanovljena i najveća i najmodernije uređena talijanska rafinerija petroleja u Zavljamu (Aquila A. S.).

Sve su ovo razlozi, koji su potkali sada talijansku vladu, da s Jugoslavijom pade predanje narodične pregovore, kako bi po njima tršćanska luka mogla da bar djelomice »otkudni«, što joj je novonastalom političkom promjenom u Podunavlju uskraceno. Rad toga samo neki dan tim povodom o primjedbi, da nam je kod tih pregovora potrebna najveća opreznost i dalekovidnost, u jednu riječ potreban nam je takav stav, kojim ćemo svoje interese sačuvati do granica, preko kojih ne možemo i se smijemo ići.

JURINA I FRANINA

Frantina: Ljubi Jure moj! Ja i ti se nisimo jar zdevina vidili. Kad si bija toliko vrmena?
Jurina: A bija san malo u Pragu niki dan i vidija, brat moj, uno ca se nideri na sv-tu ne more viditi.
Frantina: A ca to?
Jurina: Na stotine miljari ljudi, zen, mladici i divojci i si su vikali Nazdar — Nazdar brate!

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

34 USMENE NOVINE O. S. »ISTRE« POSVECENE CEHOŠLOVAČKOJ
Omladinska sekcija društva »Istra« u Zagrebu održala je 16. o. mj. svoje 34 Usmene poyine. Te Usmene novine bile su posvećene bratskoj Čehoslovačkoj republici. Iako je nastala već vrucina, za te Usmene novine je vladao takav interes, da su sve tri sobe bile pune slušatelja.
U početku je Jure Prelac opširno govorio o X. Sveskolskom skupu u Pragu na kojem je i sam sudjelovao. Najprije je u kratkim potezima prikazao povijest i značaj Čehoslovačkog sokolstva. Zatim je iznio rad Čeha za Istru prije rata i sada, spomenuo je češke knjige o nama i izložbu u Pragu o Julijskoj Kraljini.
Slušatelji su velikom pažnjom saslušali izlaganja predavača, a kada je spomenuo disciplinu Čehoslovaka u sadašnjem teškom položaju i spremnost cijeloga naroda da brani svoju teško stečenu slobodu, prisutni su spontano dali oduška svojim simpatijama za Čehoslovačku pljeskom i usklikima bratskoj Čehoslovačkoj.
Drugi dio programa ispunila su nješa djeca koja su te večeri po prvi put nastupila na Usmenim novinama. Djeca su deklamirala pjesme, osobito pjesme Gervaisa i Balote. Naročito se istakao 4 godišnji Radošević Frane, koji je morao ponoviti »Tri nonice« od Gervaisa.
(Naša djeca će prirediti dječju matineju u nedjelju 31. jula u školi na Selskoj cesti).
Na koncu su se čitale stine vijesti koje su se većinom odnosile na Čehoslovačku, a kada je na koncu istaknuto da Čehoslovačka brani svoju slobodu brani i zajedno i slobodu Jugoslavije, prisutni su kliknuli tri puta Čehoslovačkoj: Ne da m e se!

IZLET »ISTRE« SLAV. BROD
Društvo »Istra« u Slav. Brodu priredjuje izlet članova 21. VII. 1938. Izlet će biti u Bukovačko brdo kod dra Joripa Krpana. Na izlet se ide u dvije grupe. Prva odlazi u 6 sati ujutro, a druga u 8 sati. Sastanak pred čitaonicom. Umoljavaju se članovi da u što većem broju prisustvuju izletu, tako da svi budu u 9 sati do podne u Bukovačkom brodu. U slučaju nepovoljnog vremena odgadjaju se izlet na neodređeno vrijeme. Točan raspored izleta izložen je članovima na ploči u prostorijama društvene čitaonice, pa je prema tome svima članovima dana mogućnost da ga pravovremeno vide. Posebni oglasi neće se slati pojedincima, pa se ovo može smatrati kao poziv.
NOVE KNJIGE
Rječnik talijansko-hrvatski.
Primili smo Rječnik talijansko-hrvatski od Ivana Androvića koji je izašao ovih dana u Zagrebu u nakladi dr. Vinka Esiha. Rječnik obuhvaća preko 1230 stranica, a sadržaje: Mnoge još nezabježene novonastale riječi. — Terminologiju frazeologiju i postovice. — Izuzetni izgovor. — Nepravilne množine imenica i pridjeva. — Nepravilne glagole. — Logičko razlikovanje pojedinih značenja riječi i glagola. — Veliki broj tehničkih i znanstvenih termina. — Imena vlastita, historijska, geografska, mitološka.
Rječnik je uzvan u platno s naslovom u zlatotisku; a cijena mu je 200 dinara. — Naručuje se kod izdavača (Dr. Vinko Esih — Zagreb — Vrhovčeva 10) ili kod »Obnova« Zagreb, Masarykova 28. Na taj rječnik čemo se još i posebno osvrnuti.
PROSLAVA VOJVODJANSKIH NIJEMACA.
Na 30 i 31. augusta održat će se u bačkoj općini Filipovo proslava 175. godišnjice useljenja Nijemaca u ovu općinu. Na proslavi će sudjelovati Nijemci iz svih dijelova države, a osobito oni iz Slavonije. Dolaze Nijemci iz Schwartzwalda, gdje je bilo stara postojbina bačkih Nijemaca, te Nijemci iz Amerike, od kojih je već prva grupa stigla. Na 14. septembra slična se proslava održava u selu Prigredica sv. Ivan.
NIKOME SE NIŠTA NE POPUŠTA
Bilo da se diže ili da se pada,
Dogod živi, diže se i pada,
Dokle se iz iskustva zna,
Kad su kome opravdane nade,
Da bi nada bila ispunjena,
Puna mora da se plati cijena!
U tome i jeste Pravda sušta,
Što se nikom ništa ne popušta.
Od nerada nikom nema lijeka,
Zločin prati kazna cijelog vijeka:
Mukom ljudi dolaze do groba,
Vaskrsenje slijedi iz toga groba.
NAJČASNIJE ZVANJE
Čovječanstvu jeste Bogom dano,
Sudbom i žonj da upravja samo.
Onda je mudro upravljanje,
Bilo društvom ili svojim domom,
Jal državom ili samim sobom, —
Od svih zvanja najčasnije zvanje.
Ako li je mudrost prava sreća,
Čista-savjest sreća je najveća.
I. MOGOROVIC
NOVO STRUČNO DJELO
Dra ZLATANA RUŽIČA
Pred par godina je dr. Zlatan Ružič izdao knjigu o reviziji privrednih poduzeća u Jugoslaviji o kojoj je tom prilikom bilo govora i u našem listu, a sada je izašlo drugo djelo iz te struke: »Revizorstvo u Jugoslaviji« (Stanje, razvika i budućnost), Zagreb, 1938, stranica 228, vlastita naklada pisca.
U toj novoj knjizi našega zemljaka, a poznatog revizorskog stručnjaka, izneseni su autentični podaci o revizorskoj struci u Jugoslaviji. To je ujedno i prvo djelo, u kojem se obrađuje cjelokupni revizorski problem, kako kod nas postoji, kako se razvija i koje su perspektive u najskorijoj budućnosti.
Dr. Ružič iznosi i kritički najnovije događaje na polju revizorstva kod nas, te daje vrlo zanimljive predloge i sugestije odlučujućim faktorima za svrshodno i ispravno rješavanje ovoga važnog privrednog problema.
Revizorstvo je naime postalo u Jugoslaviji osobito aktuelno u posljednje vrijeme, otkad su nedavno izašli novi unificirani privredni zakoni, Trgovacki zakon i Zakon o privrednim zadrugama, pa predstavlja danas jedno od životnih komercijalno-finančijskih pitanja svih akcionarskih (dioničkih) društava, banaka, štedionica, zadruga, državnih privrednih ustanova, uopće cjelokupne privatne i javne privrede.
Knjiga će dobro poslužiti ne samo teoretičarima, koji se bave općim privrednim problemima, nego baš i mnogo-

ANTONIA STRANIĆ rođj. Skrivanić

Maribor, 20. jula 1938. — Dne 14. o. mj. umrla je u Mariboru u 73 godini starosti gospođa Antonija Stranić, rođena Skrivanić u Malom Lošunju, a žena gosp. Ivana Stranić-Amerikana iz Pazina. Pokojnica bila je sahranjena dne 16. VII na Magdalenском groblju. Podbrežje u Mariboru. Dobra žena, majka i taška teško je bolovala čitavih sedam mjeseci, pa ju je dragi Bog spasio teških muka pozvavši je k sebi na vječni mir.
Njezino je življenje bilo jedna sama Odljeđada. Rođena je 21. IX 1865. pa se je u ranoj mladosti uzpomala sa kasnijim mužem Ivanom, s pošto im žuza domovina nije mogla pružiti tada dovoljno rada preselili su se u Južno Ameriku k svojim. Teški im je bilo i tamo život u prostranim pretrijama Argentine, ali je ipak sve kazalo, da će njihova marljivost i čvrsti rad donijeti blagostanje. Ogromnom poplavom Rio Grande, bila su poplavljena sva polja upravo po vrlo dobru žetvi, te tako uništeno sve što su teškim radom i rukom pridobili. Sadržavši tom nesrećom, a gotovo i bez sredstava uputili su se preko Buenos Airesa u Istru u Pazin. Tu su otvorili u vlastitoj kući sa ono malo prihranaka vrlo poznatu i strogo nacionalnu gostionicu »k. Amerikante«, koja je bila stječište svih slojeva od najtrotmjenjih do dobrog istarskog seljaka. Dobro im je išlo sve do dolaska Talijana. Progoni su se redali tako, da su bili prinuđeni prodati pošto »bilo sve svoje, te se preselili u slobodnu domovinu Jugoslaviju u Maribor. Tu su stvorili svoje novo gnjezdo, da u miru sprovedu zatan njihovog života u krugu obitelji svojeg sina Josipa.
Sahrana se je izvršila uz prisustvo mnoštva Istrana, a keko su znali osvjetiti i srca mariborskih Slovenaca, to su i oni počastili svojim prisustvom taj žalostni obred. Za pokojnikom žal neuzišti suprug Ivan, kojemu je u svim dobrim i teškim momentima stala vjerno uz bok čitavih 50 godina, sin Josip, vodja veltrovinice Oset u Mariboru sa familijom, te kćerka Tea udata Kalokira sa familijom, kojima je bila predobra i preblagaa majka i uzor savjetnica u svim životnim potrebama.
PROMOCIJA NAŠEGA ROJAKA
Pretekli teden je bih promoviran za doktorja filozofije Lino Legiša, prof. u Celju. Lino Legiša je rojen u Mavrhinjah pri Trstu, ter je sin našega rojaka Hinko Legiša. Sol. upr. u Šmarju na Dolenjskem. Kot našemu sotrudniku in rojaku novemu doktorju iskreno čestitam.
APEL ČITATELJIMA!
Prvo polugodište je već svršilo, ali još ima pretplatnika. Koji nisu podmirili svoj dug nitj za prvo polugodište. Naš list se ne nalazi u najboljim prilikama, pa ako još i pretplatnici na odgovaraju svojim obavezama, postoji opasnost i za daljnji opstanak samoga lista.
Zato molimo pretplatnike da nam pošalju barem jedan dug pretplate, jer i mi moramo izvršiti svoje obaveze prema Stampariji.

neć) in obenom dober škof rimske cerkve.
Vlačić je pretežno vezj u Rimu in popolnomu presel k reformaciji. Ni mu pa uspelo, da pritegne za seboj Hrvatce. »Hrvatje iz Istre, pravi Mirkovići, so bili z njim. Pri mož Trubar je vseskorog bil pod njegovim teološkim vplivom in Sebastian Krejč je bil Vlačićev učenec v Jeni. Vlačić je mislil na ustanovitve akademije za Hrvatce in Slovence, najprej v Regensburgu, pozneje v Celovcu. Poleg akademije je namercaval ustanoviti tudi tiskarno. Toda vsi ti njegovi načrti kakor tudi prizadevanje Matije Klobnerja, da bi baron Ungnad Vlačić poveril vodstvo pri izdaji slovenskih in hrvatskih protestantskih knjige se niso mogli uresničiti, kajti »slovenski in hrvatski protestantski književni pokret je bil v finančnem pogledu docela zavisen od nemških fevdalcev in volinji knez Avgust Šaški je v 7 vsemi sredstvi skušal zatreti sleherni načrt Matije Vlačića.
»Škof Vergerij in baron Ungnad, ugotovlja Mirkovič, sta mislila, da zaislušaje ustvariti zavod za prevajanje biblije, nemških katekizmov in postil. Imela sta dobro voljo, toda ništa mogla douneti, v koliki meri je protestantsko gibanje nemško nacionalno gibanje in da se tako gibanje ne more enotavno prenesti na drugo ozemlje, temveč da » mora tam na enak način kakor v Nemčiji porajati in izživljati. Vlačić pa je vedel, da ne morejo Hrvatje (in Slovenci), ako hočeje preloziti z Rimom samo prevzeti nemške reformacije temveč da si morajo ustvariti lastno reformacijo. »Za Nemce in Angleže, trdi Mirkovič, je bila reformacija sredstva za jačanje njihovega odpora proti Rimu za Hrvatce (in analogno tudi za Slovence) pa je morala biti sredstvo za odpor

proti Rimu in proti Dunaju, proti uniformnosti katolicizma in proti germanizaciji. To je pomenila češka reformacija za Čehce. Za Hrvatce (pa tudi za Slovence) je bilo prav tako važno kakor za Čehce, v koliki meri bo reformacija dvignila njihovo samozavest in njihovo prepričanje, da morejo nekaj pominiti tudi brez Rima in Dunaja, da, ako je potrebno, tudi proti Rimu in Dunaju.
Četudi niso jugoslovenski protestanti tega dosegli, je njihovo delo bilo vendarle veliko. Matija Murko se ni ustrajno postavljal celotno nad najvišjimi vladarji južnih Slovancov, saj je v svojem spisu o pomenu reformacije in protireformacije za duševno življenje južnih Slovanov napisal tele besede: »Kako visoko stopje jugoslovenski protestanti celo nad največjima vladarjema južnih Slovanov«, nad bolgarskim carjem Simeonom in arabskim carjem Dušanom, ki ništa imela sinisla za združitev južnih Slovanov, temveč sta gledala lo na carigraski cesarsko kraljstvo, kakor so nemški cesarji največje žrtve doprinesli ideji nemškega cesarstva.
Podobno misel je izrazil dober pedeset let prej bibliotekar dvorske knjižnice na Dunaju Ivan Kostrenski, ki je trdil, da »bi bila reformacija lahko izbrisala verske razlike med Srbi in Hrvatci ter izbrisala tudi jezikovne razlike med raznimi hrvatskimi kraji in tudi med Hrvatji, Slovenci in Srbi. Tako bi se bila pač še pravčasno popravila razlika, ki je, kakor omenja Ferdo Šišić v svoji najnovjši knjigi »Jugoslovenska misao«, nastala med Hrvatji in Srbi že pred razkolom v kršćanski cerkvi, ko se Hrvatje stopili v trajno zvezo z zapadno cerkvijo in Rimom, a čimer je bila za vsa poznejša čas jasno zadržana smer njihove narodne zgodovine.
P. P.

čekovnog računa 38.789. — Pretplatna: za cijelo godinu 48. — din., za pola godine 24. — din., za inozemstvo dvostruko, za Ameriku 2 dolara. — Vlasnik i izdavač: Konzorzi »Istra«, Mašarykova ulica br. 28a. — Broj telefona 67-60. — Za štiskaru odg. urednik Rudolf Poljančić, Zagreb, Ilica broj 131.

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Cijena se računa po cjeniku, rova ulica 46, III. kat. — Tiskar: Stećakinja